

doi: 10.5281/zenodo.4966052

**ЗАСОБИ ОСВІТНЬОЇ СИСТЕМИ «РАДІСТЬ РОЗВИТКУ»
В ІГРОВІЙ ТА НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

The Means of the Educational System "Joyfulness of Development" in Game and Educational Activities of Children of Preschool and Primary School Age

Tamara Pirozhenko

DSc. in Psychology, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Head of the Laboratory a PreschoolerPsychology, G.S. Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Educational Sciences
5197536tp@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-9822-4819>

Olena Khartman

Ph.D. in Psychology, senior researcher of the Laboratory a PreschoolerPsychology, G.S. Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Educational Sciences
olenakhartman@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-3380-4836>

Annotation. *The article presents a brief description of the thematic cycle as the main means of educational technology "Joyfulness of Development". It is an educational innovation that can be used to address continuity between preschool and primary school. The organization of the educational process in this way makes it possible tailored to the characteristics, rate and quality of development of each child. In addition, the use of educational technology "Joyfulness of Development" is possible with any of the existing in Ukraine educational programs for children aged 3 to 12 years. The guiding principles of this technology are the activity approach and results-focus, and the expected effect is the competence of the child.*

Key words: *educational system "Joyfulness of development", the thematic cycle, psychology of child development, the activity approach, the competence of the child.*

**Вступ
Introduction**

Перспективний педагогічний досвід практики дошкільної освіти в Україні має багато прикладів інноваційних прийомів, засобів, методів, технік та технологій. Прикладом засобу реалізації перспективності та наступності між дошкільною й початковою освітою може слугувати освітня система «Радість розвитку».

**Методи та методики дослідження
Methods and Techniques of the Research**

Технологія психолого-педагогічного проектування взаємодії дорослого з дитиною «Радість розвитку» є освітньою інновацією. Сутність технології як освітньої системі полягає в певному способі організації життєдіяльності дітей, який дозволяє

активізувати внутрішній потенціал, враховувати індивідуально-типологічні особливості та запити розвитку кожної дитини. Крім того особливий формат взаємодії педагога з дітьми дозволяє легко та ефективно залучати до активностей освітнього процесу батьків вихованців.

Основною одиницею (засобом) освітньої системи «Радість розвитку» є тематичний цикл. Він складається з шести послідовних етапів дій дорослого, які циклічно повторюються. Такий цикл дій виступає інструментом інтеграції завдань та змісту державних освітніх програм. Наповнення даної послідовності активностей ціннісно-смысловими акцентами робить такий цикл тематичним та дозволяє педагогу розгорнути освітню діяльність за спільним творчим задумом дітей.

Представимо методологію кожного етапу тематичного циклу.

Перший – мотиваційний. Концептуальне завдання взаємодії педагога з дітьми – створення розвивальної ситуації породження мотивів та цілей спільної діяльності, проектування образу майбутнього результату діяльності, планування та обговорення форм спільної творчої діяльності. Очікуваний (прогнозований) результат – врахування реальних пізнавальних інтересів дитини, її інтелектуальних, етичних та естетичних почуттів, можливість йти за дитиною (!) та спонукати до прояву особистісної активності й творчості у проектуванні спільної з ровесниками та дорослими діяльності.

Другий – інформаційний. Концептуальне завдання – розвиток здібностей пошуку потрібної інформації, збагачення досвіду спільної пізнавальної діяльності дітей та дорослих, потрібної для реалізації спільного творчого задуму. Розширення способів дослідницької діяльності дітей. Очікуваний результат – впорядкування навчального матеріалу у відповідності до мотивації дітей, логіки розгортання діяльності та спільного для групи дітей творчого задуму.

Третій – репродуктивний. Концептуальне завдання – використання в освітньо-виховному процесі усіх практичних форм роботи з метою закріплення, розширення, повторення, уточнення знань та формування умінь і навичок використання отриманих знань в практичній діяльності на репродуктивному (за зразком) рівні. Очікуваний результат – варіювання форм, методів, матеріалів для організації спільної діяльності з дітьми, можливість вдосконалювати навички комунікації та предметно-практичної діяльності.

Четвертий – узагальнюючий. Концептуальне завдання – узагальнення отриманих знань та способів використання навичок в нових розвивальних ситуаціях. Оцінка рівня засвоєння знань, вмінь та навичок у відповідності вимог освітніх програм. Очікуваний результат – усвідомлення дітьми та дорослими набутих знань, вмінь та навичок, можливість індивідуальної корекції розвитку дитини, актуалізація рефлексивного досвіду, коли результати спільної діяльності оцінюють діти.

П'ятий – творчий. Концептуальне завдання – перехід на новий творчий рівень організації спільної діяльності, креативне та мобільне використання досягнень в нових умовах. Очікуваний результат – реалізація спільного задуму та організація вільної творчої діяльності дітей на основі здобутих знань, вмінь та навичок.

Шостий – рефлексивний. Концептуальне завдання – усвідомлення досвіду, розширення соціального простору «Ми» та вибору ціннісних орієнтацій для подальшої взаємодії. Перехід до наступної теми. Очікуваний результат – формування передумов та навичок критичного мислення, усвідомлення шляхів ефективної взаємодії, емоційної підтримки, вмінь діяти разом.

Впровадження освітньої технології «Радість розвитку» в дошкільній та

початковій ланках освіти забезпечує:

- 1) збалансований розвиток дітей у сфері фізичного, емоційного, пізнавального, вольового та духовного розвитку особистості дитини, що набуває особливого значення на етапі переходу малюка від дошкільної до початкової освіти;
- 2) підвищення психологічної культури взаємодії дорослого з дитиною та розвиток творчого професійного потенціалу дорослих;
- 3) усвідомлення дорослими відповідальності за повноцінний розвиток дитини;
- 4) ефективність підготовки фахівців в рішенні виховних та навчальних завдань у галузі освіти, яка базується на збагаченні досвіду взаєморозуміння через співпрацю з усіма партнерами, хто опікується дитинством.

Результати *Results*

В практиці дошкільної освіти технологія «Радість розвитку» пройшла апробацію за результатами якої доведено її дієвість та ефективність. В практиці початкової освіти дана технологія впроваджується в рамках дослідної-експериментальної роботи всеукраїнського рівня «Психолого-педагогічні умови становлення ціннісних орієнтацій дітей в ігровій та навчальній діяльності освітньої системи «Радість розвитку» (Наказ МОН України №480 від 28.04.2015 р). На даний час триває третій (формувальний) етап, який присвячено реалізації основних завдань програми дослідно-експериментальної роботи, виявленню дієвих методів інтеграції освітньої системи «Радість розвитку», здійсненню обміну досвідом, визначенню динаміки змін особистісного розвитку, становлення системи ціннісних орієнтацій у дітей та молоді. Поточні результати та особливості впровадження освітньої технології «Радість розвитку» представлено в науковій доповіді «Становлення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в ігровій та навчальній діяльності в освітній системі «Радість розвитку», що була представлена на засіданні Президії НАПН України (Піроженко, Хартман, 2020).

Висновки *Conclusions*

Критерієм ефективності технології визначається активність та самореалізація дитини, цілісність та гармонічність психічного розвитку дошкільника (емоційного, пізнавального, мовленнєвого, вольового, особистісного). Пропонована технологія психолого-педагогічного проектування взаємодії не розмежовує процес навчання по галузях знань (математика, природа, моватощо), а виходить з головного принципу – діяльнісного підходу до розвитку особистості. Передбачається, що дитина повинна навчитися визначати (приймати ззовні) мету своєї діяльності, знаходити засоби її реалізації, виявляти вольове зусилля в досягненні мети і наполегливе прагнення бути автором, творцем своєї життєдіяльності. Інакше кажучи, центральним стрижнем пропонованої інновації є гармонізація внутрішнього психічного життя дитини через організацію культури життєдіяльності.

Отже, вбачаємо доцільною можливість застосування технології психолого-педагогічної взаємодії дорослого з дитиною «Радість розвитку» в практиці початкової освіти в якості засобу інтеграції освітнього інструментарію педагога в період першого, адаптаційно-ігрового, циклу початкової освіти за Концепцією

реформування загальної середньої освіти в Україні «Нова українська школа». Дотримання послідовності етапів технології, якісне проживання концептуальних завдань кожного з них гарантовано забезпечують прогнозований результат розвитку дитини.

Література *References*

Волинець, К.І., Волинець, Ю.О., & Стаднік, Н.В. (2019). Теоретичні засади наступності дошкільної і початкової освіти як проблема сучасної освіти. *Народна освіта*, (2), 19-27.

Впровадження технології психолого-педагогічного проектування взаємодії дорослого з дитиною «Радість розвитку». *Прес-служба НАПН України*. 19:09 20.02.2020. Retrieved April 10, 2021 from <http://naps.gov.ua/ua/press/releases/1751/>.

Концепція «Нова українська школа». Retrieved April 10, 2021 from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

Ладивір, С. О. (2013). Радість розвитку. Взаємодія дорослого з дитиною.

Піроженко, Т. О., & Хартман, О. Ю. (2020). Становлення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в ігровій та навчальній діяльності в освітній системі «Радість розвитку». *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 2(1).

Сакун, А.В., Кивлюк, О.П., Нестерова, М.О., Власюк, Т.М., Кадлубович, Т.І., Колодяжна, А.В., ... & Волос, А.С. (2020). Процеси гуманізації та гуманітаризації освіти.

Смольникова, Г.В., & Семененко, А.А. (2018). Особливості інноваційної діяльності в закладах дошкільної освіти.

Соловійова, Л.І. (2020). Дієвість цінностей дитини на перехідному етапі від дошкільної до початкової освіти. *Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи*, 342-352.

Шахіна, І.Ю., & Садова, Д.В. (2020). Інноваційні педагогічні технології в дошкільній освіті: переваги та особливості використання. *Bulletin of the Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University. Series "Pedagogical Sciences"*, (1).

